

Spoštovani predstavniki Sveta za varstvo okolja Republike Slovenije, Parlamentarne skupine GLOBE Slovenija in udeleženci 4. skupne seje o problematiki gospodarjenja z urbanim in odprtim prostorom (18. marec 2008)!

V imenu Društva vodarjev Slovenije podajam naslednjo izjavo:

Poplave v zadnjih letih so nam pokazale kako ranljivi smo prebivalci Slovenije ob izjemnih podnebnih dogodkih. Vode in plavine so zasule marsikatero hudourniško grapo in nasule hudourniške vršaje. Voda je tekla izven strug, ponekod odnašala brežine ali pa si celo oblikovala nove struge. To so naravni pojavi. Ker pa na mnogih hudourniških vršajih in ob strugah živijo ljudje, so bili mnogi objekti poplavljeni, zasuti ali poškodovani. Žal so septembrski dogodki v lanskem letu povzročili tudi smrt ljudi.

Slovenski vodarji ugotavljamo, da marsikaterim katastrofalnim posledicam botruje predvsem nedorečen odnos do voda in do rabe prostora v Sloveniji. Vrsto let pogrešamo bolj sistemsko in dolgoročno naravnano urejanje vodotokov, usmerjanje toka vode in plavin in razumno upravljanje vodnih ekosistemov nasploh.

Vode so politična in naravna dobrina. Naravna ker je voda nujna za ves živi svet, tako za človeka kot za živali in rastline. Voda je tudi politična dobrina, saj se je dotikajo mnoge družbene dejavnosti, s katerimi urejamo medsebojni položaj človeka oziroma družbenih skupin. Z uravnavanjem rabe vodnih količin in urejanjem vodnega prostora zadovoljujemo človekove potrebe tako materialnega kot duhovnega značaja. Ob tem moramo upoštevati načela varovanja obstoja in obnove ekosistemov. Ne sme nas zavesti dejstvo, da smo v Sloveniji, kot radi rečemo, 'bogati z vodo'. V Sloveniji imamo vodnih količin na prebivalca res več kot ga ima povprečen Evropejec. Vendar, zaradi večjih vodnih količin v rekah, jezerih in vodonosnikih, imamo tudi večjo biodiverzitetu na vodo vezanih rastlin in živali in večje populacije ogroženih vrst rastlin in živali glede na druge evropske države. S tem imamo tudi večjo odgovornost do narave, do drugih prebivalcev Evrope in planeta Zemlje. S slabim ravnanjem z vodo in vodnim prostorom lahko to bogastvo hitro izgubimo, pademo na izpitu odgovornosti, s tem pa ogrozimo tudi sebe.

Kar pa je najpomembnejše, voda ne loči urbanega in odprtega prostora. Padavine padajo povsod enako in odteka po logiki fizikalnih zakonov. Sila gravitacije jo vleče navzdol in naprej. Če na njeni poti stoji prepreka, jo bo obšla, prelila ali podrla, pač v odvisnosti od velikosti sile, ki jo ima. Zato ji ni pametno nastavljanje preprek tako, da bomo imeli od prelitja objektov ali njihovega podrtja veliko škodo ali celo človeške smrtne žrtve.

Pri urejanju voda in drugih posegih v prostor moramo upoštevati dejstvo, da so hude ure vedno bile in vedno bojo. Poplavam se ne moremo izogniti, pa tudi prav ni, da vodo zlivamo izpred svojega domačega praga na sosednjega. Vodarji imamo zgodovinsko znanje o načinih preteklega urejanja voda, predvideti znamo posledice izjemnih pojavov. Iz lastnih izkušenj in v sodelovanju z drugimi strokovnjaki vemo kako in kje voda pravzaprav teče in kako oblikuje vodni prostor. Vse to je izjemnega pomena pri sedanjih dilemah upravljanja voda in predvsem poseganja v prostor. Zato z željo in potrebo, da bi pomagali sooblikovati trajnostno upravljanje s celotnim prostorom Slovenije **brez ločevanja na odprt in urban prostor**, dajemo vodarji naslednje pobude:

- Prvič: Vzpostavi se sistem hitro odzivnega in celovitega pregleda nad rabo voda in poseganji v vodni prostor. To je vzpostavitev rednega spremljanja dogajanj na in ob vodah v Sloveniji, zabeleževanje ugotovitev in vzpostavitev sistema odzivanja na neprimerna ali problematična ravnanja.*
- Drugič: Okrepitev tehnično informacijske podpore za spremljanje stanja in urejanje voda.*
- Tretjič: Krepitev strokovnega znanja in usposobljenosti služb za spremljanje dogajanj na in ob vodah in krepitev opremljenosti ter usposobljenosti služb za urejanje voda*
- Četrtič: Oblikovanje politike do voda, ki bo slonela na načelih upravljanja z vodnimi in obvodnimi ekosistemi, odgovornega odnosa prebivalcev do voda in vodnega prostora ter sprejemanja tveganj ob ekstremnih hidroloških dogodkih.*

Zapisala:
Dr. Lidija Globevnik
Predsednica Društva vodarjev Slovenije

POBUDE DVS V ZVEZI Z UREJANJEM VODA V SLOVENIJI

CILJ 1: Vzpostavitev celovitejšega, sprotnega in na potrebe lokalnih skupnosti hitro-odzivnega pregleda nad rabo voda in poseganji v vodni prostor

1. Okrepi naj se rečno nadzorna služba. Ekipa rečno nadzorne službe naj bo sestavljena iz strokovnjakov z znanji iz hidrotehničnega inženirstva, naravovarstva, okoljevarstva in upravljanja z vodo in vodnim življenjem.
2. Rečno nadzorne službe naj bodo organizirane v okviru 8ih vodo upravljaljskih območjih, ki so v Sloveniji vpeljana že desetletja. Sodelovanje prebivalcev in lokalnih uprav z obstoječimi MOP ARSO območnimi pisarnami je dobro in vsem poznano.
3. Pristojnosti, načini delovanja in sodelovanja rečno nadzorne službe z drugimi javnimi službami naj bodo jasno opredeljene.
4. Zagotovi naj se stalno izobraževanje strokovnjakov iz rečno nadzornih služb.

CILJ 2: Okrepitev informacijske podpore za urejanje voda

1. Za gospodarske javne službe za urejanje voda naj se vzpostavi neposredna komunikacija z državnimi bazami podatkov o vodah in gospodarski javni infrastrukturi.
2. Gospodarska javna služba za urejanje voda naj ima možnost sprotnega dopolnjevanja baze podatkov o dejanski rabi, stanju voda in stanju vodne infrastrukture.
3. Gospodarska javna služba za urejanje voda naj sproti oblikujejo predloge za potrebno ukrepanje in te predloge vnaša v bazo.
4. Za vsako reko 1. reda in večje jezero naj se izdelajo strokovne vodarske osnove z analizo stanja (opis naravno geografskih in tehničnih lastnosti, analiza rabe in vplivov obremenitev na stanje voda), ki bodo v pomoč pri procesih izdelave podrobnejših načrtov upravljanja voda in v pomoč pri izdelavi natančnejših prostorskih dokumentov.

CILJ 3: Krepitev strokovnega znanja in usposobljenosti služb za urejanje voda

1. Uvede naj se posebna dovoljenja (licence) za možnost izdelovanja projektov na področju hidrotehničnega inženirstva.
2. Uvede naj se posebna dovoljenja (licence) za možnost izvajanja vzdrževalnih in investicijskih del na vodah in vodni infrastrukturi.
3. Uvede naj se stalno izobraževanje strokovnih služb na področju voda.
4. Uvedejo naj se revizijske komisije za oceno opravljenih del na vodah, ki bodo s svojimi ugotovitvami potrjevale veljavnost posebnih dovoljenj za projektiranje in izvajanje del na vodah in vodni infrastrukturi.

CILJ 4: Oblikovanje in jasno izvajanje politike do voda

1. Izdela naj se strateški dokument države o politiki do voda, kjer bo jasno razvidna politika do reševanja problematike ogroženosti naselij in gospodarske infrastrukture pred vodo, prostorska politika v zvezi z vodnim prostorom, varstvom voda pred onesnaženostjo in varstvom vodnih ekosistemov.
2. Vlada ali MOP naj oblikuje jasna stališča o vlogi vodnega sklada pri upravljanju z vodami in z njimi seznanjeni strokovne in druge institucije, ki delajo na področju voda.
3. Omogoči naj se vpogled in javno razpravo o porabi sredstev vodnega sklada.
4. V izogib večanju navzkrižij in nezadovoljstvu javnosti v zvezi s plovbo po vodah, rabo vode in vodnega prostora za rekreacijo in turizem in v zvezi z ribogojstvom, ribištvom in naravovarstvom naj se oblikujejo jasna načela in pravila delovanja.